

ПЛАСТИКА ЯК ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ЗАСІБ В СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

Літовченко О. А.

*аспірантка/асистентка кафедри режисури та хореографії
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Із розвитком хореографічного мистецтва його значимість виростає не лише, як самостійного виду мистецтва, а також, як і допоміжного елементу в суміжних видах сценічного мистецтва. Для того, щоб піднятися на новий рівень необхідно асимілюватися з іншими видами мистецтва. Завдяки засобу синтезування різних технік хореографії утворювались нові напрямки сучасного хореографічного мистецтва, які здобули своєї характерної особливості і зараз активно впроваджуються у різну мистецьку діяльність. Ця практика активно впроваджується не лише у хореографії, вона також набуває активного розвитку і у всіх інших видах сценічного мистецтво.

Проблема синтезу в мистецтві, освітлювана на сторінках багатьох мистецтвознавчих видань минулого і сучасності, має статус глобальної – охоплює всі сфери і сторони соціального буття мистецтва. О. Плахотнюк в контексті аналізу синтезу мистецтва танцю і живопису зазначає «сучасний театр, танець, живопис, кіно тісно пов'язані із творенням нового сценічного простору. Мистецтво танцю, будучи універсальною мовою культури ХХ століття, з особливою семіотичною системою, використовує різні художні знаки, що є багато змістовними [4, с. 115]. Традиційно питання синтезу мистецтва розробляється в двох основних напрямках: в руслі першого ведеться дослідження феноменології «союзу мистецтв», або синтезу різних видів мистецтв, і його теоретичне пояснення; в руслі другого – виявлення, аналіз і теоретична характеристика нових – синтетичних – форм і жанрів в мистецтві [1]. У ході цього дослідження основна перевага надається визначенню другого напрямку.

Український мистецтвознавець О. Плахотнюк характеризує тенденції розвитку хореографічного мистецтва ХХІ століття зазначає «Сучасна хореографія – надзвичайно багатогранна в своїх проявах, її неможливо досконально описати: кожен день народжується новий напрямок, новий

стиль, нове прочитання тих чи інших принципів танцювального мистецтва [5, с. 145].

Відповідно у сучасній постановочній практиці основна увага приділяється пізнанню дійсності та кращих типових сторін психології сучасного героя. Всебічне розширення жанрового різноманіття репертуару, активне прагнення режисури домагатися найбільш ясного і повного вираження авторського задуму, зростання майстерності актора, створюють ґрунт для ідейного, духовного і емоційного збагачення нашого сучасника [2, с. 3]. Інтеграція, актуалізація і розвиток сценічного мистецтва створює новий тип синтетичного вистави, в якому різні мистецтва, кожне своїми специфічними виразними засобами, розкривають авторський задум [6, с. 20].

Засобом відтворення життя в театрі служить в першу чергу гра актора, виконавця. Залежно від виду театрального мистецтва, акторська гра має різні прояви. В опері головним виразним засобом є спів, у балеті – танець, в драмі – слово. Якщо позбавити драматичну виставу слова, одного з головних інструментів виразності, то для того, щоб зберегти стилістику вистави і наситити її змістом, експериментатори ХХ століття почали використовувати пластику, як головний виражальний компонент, що став на протиположність слову.

Пластичне мистецтво є стрімкою і об'ємною подачею творчої ідеї сприяє співпереживанню ідеалу автора твору і являє собою складову частину сценічного образу і використовується не лише в якості допоміжного засобу посилення емоційного впливу актора на глядача, а як основний художній засіб. «Мова пластики настільки багата, що необхідність в слові зникає» [7, с. 7].

Мистецтво хореографії побудовано на основах пластики. Кожна поза, кожен рух, кожен перехід є відображенням певного змісту вистави, і чим об'ємнішою і чіткішою є траєкторія руху, тим ясніше розкривається розуміння відтворених подій. Але що стосується театрального мистецтва, то тут використовуються лише динамічні характеристики пластики. Хоча не дивлячись на свою динамічність, сценічне вираження внутрішнього переживання має бути стриманим і відповідати законами пластики [3, с. 20–22].

Поступово впроваджуючи пластичну дію в акторів, в якості основного виразного засобу у театральне мистецтво, в другій половині ХХ століття, заявився театр, який отримав остаточну назву пластичний театр [7, с. 4–5].

Отже, продовжуючи інтегрувати пластичні види мистецтва у театр, та надаючи їм значення домінантних рефлексій, заснувався жанр

театрального мистецтва, як пластична драма. Проте не зважаючи на актуальність та інтелектуальну визначеність цього виду мистецтва, наразі розвиток пластичної драми, як інтеграційного самостійного виду сценічного мистецтва, призупинився.

У творчості сучасних режисерів-постановників простежуються використання пластичних сполучень у мізансценічній побудові епізоду виставу але вони є лише допоміжними елементами розвитку дії, і підсилюють емоційний вплив художнього слова.

Якщо продовжувати впроваджувати елементи хореографічного мистецтва у драматичні вистави і вирішувати кульмінаційні елементи засобами пластики, то пластична драма, як вид театрального мистецтва, набуде провідного рівня не лише в театральному осередку, а і в хореографічному просторі.

Література:

1. Голубенков А. Синтез в искусстве сценической хореографии URL: <http://intkonf.org/golubenkova-g-sintez-v-iskusstve-stsenicheskoy-horeografii> (дата звернення 28.08.2019).
2. Громов. Ю. Воспитание пластической культуры актера средствами танца: учебное пособие по курсам «основы режиссуры и актерского мастерства» и «хореографическое искусство». Пермь : Профиздат, 1971. 197 с.
3. Лессинг Г. Гамбургская драматургия: Сборник статей. Москва-Ленинград: Academia, 1936. 518 с.
4. Плахотнюк О. Синтез мистецтва джаз-танцю і живопису: спорідненість, взаємовплив. Вісник Львівської національної академії мистецтв. Вип. 32, 2017. С. 115–120.
5. Плахотнюк А. Формирование контемпорари джаз-танца (contemporary jazz-dance). Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. Наук.-теорет журнал. №5 (43). Часть II. Тамбов: 2014, С. 144–147.
6. Фокин М. Против течения. Ленинград: Искусство, 1981. 497 с.
7. Юшкова Е. Пластика преодоления: краткие заметки об истории пластического театра в России в XX веке. Ярославль: Изд-во ГОУ ВПО «Ярославский гос. пед. ун-т им. К. Д. Ушинского» (ЯГПУ), 2009. 275 с.